

Srednjeveške knjižnice – od samostanske do univerzitetne knjižnice

Dr. Eva Kodrič-Dačić

Kršćanske knjižnice 2.- 4. st.

- Aleksandrija (Clemens 150-215, Origenes),
- Cezareja (Origenes, Evzebij, 4. st. prepis zvitkov na pergamentne kodekse),
- Jeruzalem 212, knjižnica pri patriarhiji,
- Samostan v Betlehemu, Hieronimov prevod biblije „vulgata“ 4. st.,

Kodeks

- Kodeks (lat. hlod)
  - prvotno lesene tablice, prevlečene z voskom,
  - 4. st. prevlada v krščanski literaturi – pergamentni kodeks,
  - <http://www.youtube.com/watch?v=4pyjRj3UMRM>

Illuminirani rokopisi

Pergament

- <http://www.youtube.com/watch?v=2-SpLPFaRd0>
- <http://www.youtube.com/watch?v=1aDHJu9J10o>
- palimpsesti, codices rescripti,
- <http://www.youtube.com/watch?v=sKDUWLbUfBA>
- <http://www.youtube.com/watch?v=yQJHh3O8v1k>

Illuminirani rokopisi

- <http://www.abdn.ac.uk/bestiary/translat/66r.htm>
- Manessische liederhandschrift
  - <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/cpg848/0826/>

Bizanc

Konstantin (280-337),

4.st. samostani,

kodeks,

iniciala,

miniatura,

Iluminacija,

Iniciala

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Iluminacija

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

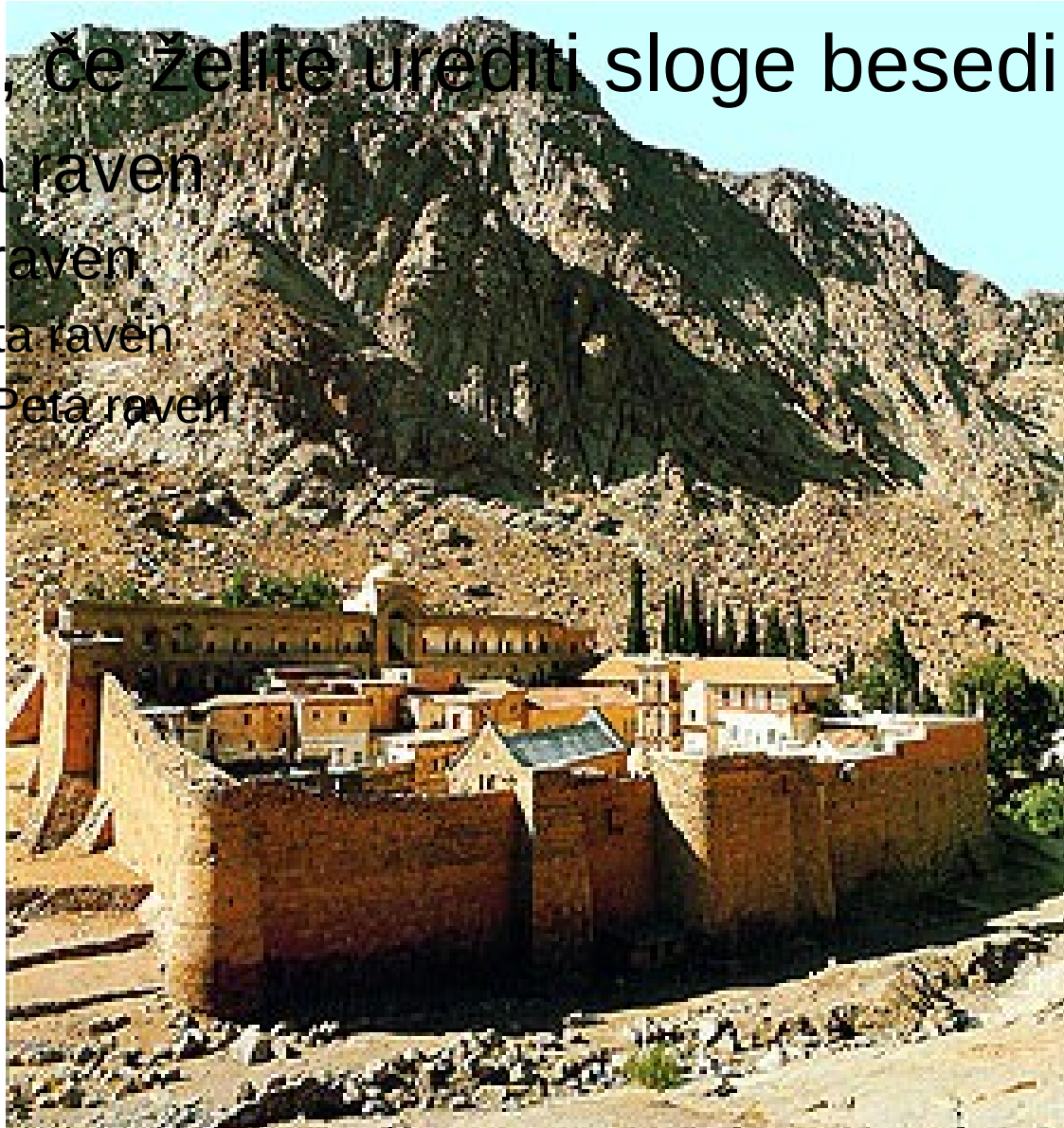

Bizanc

- Cesarska knjižnica v Bizancu (Konstancij 4. st., 5. st.- 120.000 zvezkov (pogorela 475/476 -1453),
- Samostan Studios (5. st. – 1204), Theodoros,
- Samostan sv. Katarine na Sinaju (6. st. – 3.000 rokopisov, Codex Sinaiticus <http://codexsinaiticus.org/en/>),
- Hilandar (9. st.),

Sv. Katarina, Sinaj

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Hilandar

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

6. – 8. stoletje (Italija)

Teoderik (493-526)

Boetij (Tolažba filozofije, septem artes liberales (trivium: gramatika, dialektika, retorika, *quadrivium*: glasba, aritmetika, geometrija, astronomija),

Kasiodor (Magnus Aurelius Cassiodorus),

Vivarium (540)

prepisovanje kodeksov,

latinski in grški del,

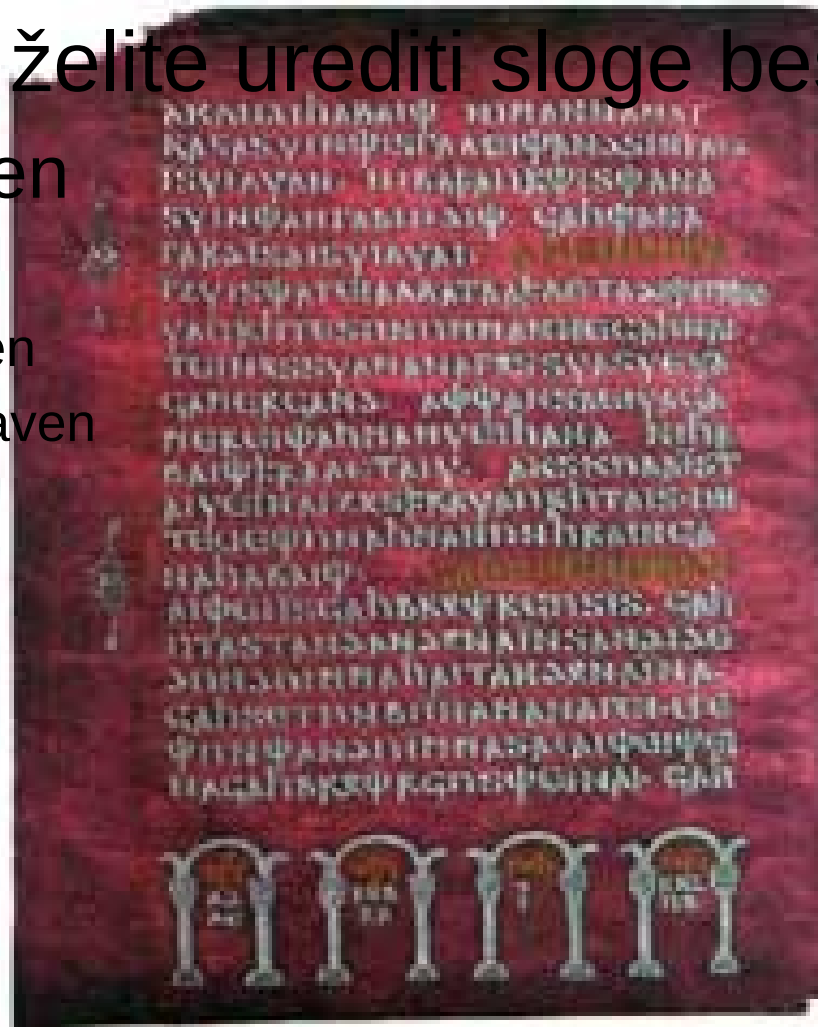
knjige urejene po strokah (sedem svobodnih umetnosti), hranjene v oštevilčenih armarijih (armarius),

Monte Cassino: Sv. Benedikt in benediktinci

regula: Ora et Labora! Razcvet v 11. in 12. stoletju, zaton v 14. st.

Codex argenteus

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Codex Amiatinus

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Benediktinci in knjižnice

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Melk

http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Image:Melk_-_Abbey_-_Library.jpg

Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice

- Druga raven
- Tretja raven
  - Četrta raven
    - Peta raven

6. – 8. stoletje (Irska)

irski menihi misionarji (6. – 11. st.)

Sv. Kolumba – 36 samostanov, Škotska

Kolumban (Galija – Luxeuil 590, Italija – Bobbio 614, palimpsesti, codices rescripti),

Gall (Švica - St. Gallen 613),

Winfried/Bonifacij (Nemčija - Fulda, škofije Salzburg in Freising),

Sv. Kolumba

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

6. – 8. stoletje (Irska)

Kolumban

Galija – Luxeuil 590,

Italija – Bobbio 614,

Luxeuil

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Luxeuil

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Bobbio: bazilika sv. Kolumbana

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Bobbio

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

6. – 8. stoletje (Irska)

Gall (Švica - St. Gallen 613),

St.Gallen

<http://incurablelogophilia.files.wordpress.com/2010/09/abbey-library.jpg>

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

6. – 8. stoletje (Irska)

Winfried/Bonifacij (Nemčija - Fulda, škofije Salzburg in Freising),

Fulda

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

6. – 8. stoletje (Španija)

- Izidor/Isidorus, škof v Sevilli (570-636),
  - knjižnica z omarami (15 strok),
  - Etymologiae (Originum seu etymologiarum libri XX – 20 knjig izvorov in pomenov-1000 kopij),
  - Bibiotheca, librarius, antikvarius, codex, volumen, liber,
- Škofijske in samostanske knjižnice,
  - Ustoličenje knjižničarja: Esto custos librorum et senior scribarum! Bodi varuh knjig in vodja pisarjev!

6. – 8. stoletje

- Canterrbury (knjižnica pri katedrali in v samostanu sv. Avguščina), York,
  - St. Albans, Durham – vikinški vpadi v 9. st., 16. st. Herik VIII,
- Papeška knjižnica v Rimu,
- Cluny (910),

Canterbury

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Canterbury

- Kliknite, če želite urediti sloge in sedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

York

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

St.Albans

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Durham

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
    - Peta raven

Durham

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Cluny v 12. st.

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Cluny

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

8.-12. stoletje

- Clastrum sine armario est quasi castrum sine armamentario,
- pultni sistem,

8.-12. stoletje

- St. Gallen, 9. st.:
  - katalog 400 knjig
  - Biblije,
  - Dela cerkvenih očetov in teologov,
  - Življenjepisi svetnikov,
  - Zbirke pisem,
  - Zbirke zakonov,
  - Besednjaki,
  - Astrološka in matematična dela,
  - Slovnice, retorični, zemljepisni in medicinski kodeksi,

8.-12. stoletje

- Knjižnica Karla Velikega (768-814),
  - Palatinska akademija, šola, Alkuin,

Libri catenati

- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

Libri catenati (katedrala v Herefordu)

Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice

- Druga raven
- Tretja raven
  - Četrta raven
    - Peta raven

paper

- <http://www.youtube.com/watch?v=Gq7L9-0Xd>

12. – 14. stoletje

- Registrum librorum Angliae 1250-1296,
  - 1. centralni katalog na svetu,
  - 160 angleških samostanov,
  - Katalog spisov 85 avtorjev,

12. – 14. stoletje

- zaton samostanskih knjižnic,
- knjižnica avignonskih papežev,
- knežje knjižnice
  - Ludvik IX (1226-1270) Bibliotheque de Roi,
  - Karel V. (1364-1389),

Univerze 11.-14.st.)

- 1088 ustanovljena pravna šola v Bologni,
- 1150 pariška univerza,
- 1167 univerza v Oxfordu,
- 1200 univerza v Cambridgeu,
- 1222 univerza v Padovi,
- 1303 univerza v Rimu,
- 1364 univerza v Krakovu,
- 1366 univerza v Pragi,

12. – 14. stoletje

- univerzitetne knjižnice (knjižnica kolegija Roberta Sorbona - 1250),
- 1338 ima 1722 rokopisov,
  - katalogi: vsebina rokopisa, začetek drugega ali tretjega lista, prva beseda zadnjega lista, ime darovalca, materialna vrednost/cena,
  - Libraria magna: prezenčna, priklenjene knjige, 26 pultov,
  - Libraria parva: dela za izposajo,

Arabske knjižnice v srednjem veku

Knjižnice pri mošejah, madrasah in palačah:

- Bagdad: 10. st. – 36 velikih knjižnic, 100 knjigarn (uničijo Mongoli 1258), 833 „hiša modrosti“, ki jo ustanovi kalif al-Mamun,
- Kairo: 1021 “hiša znanosti“, ki jo ustanovi al-Hakim, obsega 40 sob,
- Tripolis: 10. st. - 3. milj. zvezkov: uničijo jo križarji,
- Buhara: 10. st.- Avicena poroča o knjižnih zakladih, Križarji od 1100 naprej, Mongoli 1221-1258,

Srednjeveške arabske knjižnice na evropskih tleh

- Španija (711-1492): 10. st.- univerze v Cordobi, Sevilli, Malagi, Granadi,
  - zlata doba 756-1031: Cordoba (kalif Al Hakham II – 400.000 zvezkov, katalog v 48 zvezkih),

Rekonkvista od 1065 naprej

Vprašanja

- prve krščanske knjižnice 3.-4. st.,
- kodeks,
- knjižnice v Bizancu,
- srednjeveške knjižnice 6.-8.st.,
- srednjeveške knjižnice 8.-12. st.,
- srednjeveške knjižnice 12.-14.st.,

Literatura

Ustrezna poglavja iz

- Dolinar, France Martin. Knjižnice skozi stoletja. Ljubljana, 2004.
- Dolar, Jaro. Spomin človeštva. Ljubljana, 1982.